

15 januari 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Nogmaals het politieke streven naar mbo-5... of toch samenwerken rond een Ad-opleiding?

Wat afgelopen woensdag is gecommuniceerd...

Afgelopen woensdag hebben we u een extra PamflAd doen toekomen over de berichtgeving rond het plan vanuit de politiek voor de introductie van 'mbo-5'. Het gaat om het na de verkiezingen komen met voorstellen om voor mbo'ers trajecten en opleidingen te gaan ontwikkelen die als verdieping voor bezitters van een mbo-4-diploma kunnen worden gezien. Dat betekent een sterke focus op het vakmanschap, de excellentie daarbij en het hebben van een sterke relevantie voor het werkveld waarin dergelijke afgestudeerden terecht gaan en kunnen komen.

Daarbij werd gewezen op het bestaan van de Ad-opleidingen en het te maken onderscheid nl. dat die mbo-5-opleidingen op zichzelf staan d.w.z. een vorm van het hebben van een (voorlopige) eindopleiding - dus een aanpak die met de bestaande Ad-opleidingen niet kan en vaak niet mag worden afgevangen.

Vervolgens gingen bepaalde media ermee aan de haal en uiteindelijk werd het voornemen vertaald naar het mogelijk maken dat mbo-instellingen zelfstandig Ad-programma's gaan aanbieden. Maar dat is dus niet zo, als het voorstel goed wordt gelezen. Daarom dus dat PamflAd van woensdag.

Discussie in de TK afgelopen woensdag – ook CDA wil mbo-5, maar anders... en meer...dus...

Diezelfde woensdag debatteerde de vaste onderwijscommissie van de TK over het mbo en zaken als de aansluiting van het praktijkonderwijs ('PRO') op niveau 1 bij het reguliere mbo-systeem. Maar ook stond op de agenda het gebruik van de 'meester-titel', zoals opgenomen in de annex van de extra PamflAd. Dat zal niet gebeuren, maar het was wel aanleiding om na te denken over andere mogelijkheden, zoals dus nu is gebeurd voor het mogelijk gaan maken van een niveau-5-opleiding, gericht op mbo'ers en ook te verzorgen door de (eigen) mbo-instellingen.

Aanvullend op wat de ChristenUnie op dit punt voorstelt, heeft ook het CDA een dergelijk voornemen in het verkiezingsprogramma opgenomen, dus men heeft elkaar als politieke partijen daarin 'gevonden'. Maar dan toch wel in een andere context, met een afwijkende insteek en met een verbreding naar het havo als het gaat om beroepsonderwijs.

In de discussie in de TK werd dit overigens door het CDA wel gemeld als een vorm van het streven naar mbo-5 dan wel een stevige betrokkenheid bij niveau 5. Echter, als je kijkt naar de tekst in het CDA-verkiezingsprogramma, gaat het zeker een stuk verder. Dat is een reden om het voorstel nog scherper onder het vergrootglas te leggen, en misverstanden te voorkomen.

Hier de tekst, om daarna wat commentaar te geven en een voorstel te doen om dit verder alles helder te communiceren en ervoor te zorgen dat de verwarring de discussies niet gaat vertroebelen. Lezers die invloed hebben op hun partij, kunnen daaraan hun steentje bijdragen.

Uit het CDA-verkiezingsprogramma

Wij willen de doorstroming vanuit het MBO naar de succesvolle associate degreeprogramma's op HBO-niveau verruimen en we kijken strenger naar het aanbod van opleidingen waar weinig vraag naar is op de arbeidsmarkt. Ook willen wij een beroepsgerichte variant van de HAVO, gericht op sectoren met voorzienbare tekorten als de zorg, onderwijs en techniek.

Laten we de diverse aspecten maar gewoon langslopen, eerst algemeen:

- Het gaat om de doorstroom mbo-hbo en dan specifiek naar de Ad-opleidingen (CDA'ers, het zijn geen programma's meer binnen een bacheloropleiding).
- Men geeft aan dat de Ad wel een graad in het hbo moet blijven, dus dat is wel van belang, gezien het misverstand dat rond de plannen van de CU was ontstaan. Overigens gaf de minister in het algemeen overleg van de onderwijscommissie ook duidelijk aan dat de Ad 'van het hbo is' en dat het aldaar wettelijk als vallend onder de formele accreditatie moet worden gezien.
- Goed om te merken dat het CDA de positie van de Ad-opleidingen als succesvol ziet. Dat zou kunnen betekenen dat als er straks in de discussies over de uitwerking van de Strategische Agenda voor het hoger onderwijs ook naar de rol van de Ad wordt gekeken, het CDA kan gaan proberen te gaan vragen aan OCW om een brede visie daarvoor te laten ontwikkelen.
- We nemen aan dat 'weinig vraag' terugslaat op het aanbod aan mbo-opleidingen. Maar dit raakt wel aan de optie dat als bepaalde opleidingen op niveau 3 in het mbo wel nodig zijn en de Ad'ers ook, er gekeken wordt naar het meer integreren van het traject van mbo-4 naar de Ad, dus eigenlijk insteken op de arbeidsmarktrelevantie van het gehele traject en dus van de Ad-opleiding. In de gaten houden derhalve.
- Interessant dat het CDA opteert voor een terugkeer van het VHBO, een mix van havo en mbo. Dat kan vervolgens twee consequenties hebben:
 1. Dergelijke havo-gediplomeerden kunnen meteen aan het werk, naast de mbo'ers – dus er zijn aldus twee soorten instroom in de arbeidsmarkt: meer praktisch en meer theoretisch
 2. Deze havisten kunnen beter en sneller instromen in de beroepsgerichte Ad-opleidingen

Daarnaast heeft het CDA het over 'verruiming'. Je kunt je daarbij allerlei beelden bij gaan vormen, maar gelet op het overleg van de onderwijscommissie met de minister lijkt het erop dat het gaat om aspecten als:

- Meer invloed op het Ad-programma van de opleiding
- Vloeiende overgangen tussen mbo-4 en Ad
- Gebruiken van alle mogelijke onderwijsseenheden binnen de mbo-4-opleiding om het gehele traject te stroomlijnen, dus inclusief keuzedelen
- Keuzedelen gebruiken voor een verdieping, voort te zetten in de Ad-opleiding
- Door het hbo laten opzetten van Ad-opleidingen alwaar die er nu niet zijn maar uitermate geschikt zijn voor groepen mbo'ers, gelet op de kansen op de arbeidsmarkt.

Het lijkt er niet op dat er nu door het CDA meteen met een dreigende vinger naar het hbo wordt gewezen, dus dat er 'anders' zal worden gekomen met het voorstel voor mbo-5. Het moet nu worden zien als een aanpak waarbij eigenlijk programma's die anders als mbo-5 zouden worden gezien, inhoudelijk worden opgenomen in het aanbod aan Ad-opleidingen.

Verder...

De minister gaat dit voorstel en de daaraan gekoppelde gedachten de komende tijd bespreken met de VH en MBO Raad. Vanuit de onderwijscommissie werd gevraagd om daarbij nadrukkelijk het bedrijfsleven te betrekken, en dat heeft ze toegezegd.

Wel werd in de discussie gesteld dat er de SBB is voor het mbo, en dat die ook best kan bezien wat nodig is voor niveau 5 – met de toevoeging 'dat het hbo daarvan nog wel wat kan leren als het gaat om het samenwerken met het werkveld'. De minister gaf aan dat in het bestuur van de SBB de MBO Raad en de werkgeversorganisaties zitten, dus dit kan ook een lijntje zijn waarmee iets kan worden gedaan.

Nog wat nabranders... om in gedachten te houden

Gewoon, om mee te geven en te onthouden, hier een paar zaken die niet mogen worden vergeten in de komende plannen van aanpak voor het verstevigen van de positie van de Ad als graad en de

onderliggende programma's binnen het gehele stelsel – en het gebruiken daarvan voor het koppelen van leerlijnen:

- Houd bij dit alles in de gaten dat de Ad-graad voldoet aan de eisen die worden gesteld aan het zijn van een 'cyclus' binnen de European Higher Education Area' (Bolognaproces), hetgeen inhoudt dat een opleiding moet voldoen aan de zgn. **Dublin Descriptoren** (dan wel daarmee gelijkwaardige descriptoren). Dat betekent, op basis van de onderliggende criteria, dat een bezitter van een graad in principe moet kunnen doorstromen naar een hoger niveau. Voor de Ad houdt dit in dat de **doorloop naar een bachelorprogramma altijd mogelijk** moet zijn. Bij een mbo-5-opleiding is deze garantie niet te geven, los van afspraken die kunnen worden gemaakt over de rechten die iemand heeft als hij of zij zich aanmeldt bij een hbo-bacheloropleiding – **te vergelijken** met de doorstroom met een Ad-diploma naar een wo-bacheloropleiding.
- Zorg ervoor dat het **NLQF** nu eindelijk concreet, bruikbaar en formeel wordt ingevoerd, met alle toeters en bellen – dus niet als een raamwerk waarbij het Nationaal Coördinatiepunt op private gronden kwalificaties koppelt aan een niveau.
- Onderzoek of er toch **post-mbo-opleidingen** zijn in te voeren, niet af te dekken via het geheel aan Ad-opleidingen, en die specifiek aan het NLQF (niveau 5) te linken zijn en op deze wijze een bepaalde status hebben.
Het is aan de overheid om te bezien of deze opleidingen toch ondanks die status kunnen worden **bekostigd** of dat aan de bedrijven is om iemand in dienst te nemen en in een bbl-vorm (dual) niveau 5 te laten behalen.
Er is hiervoor een parallel te trekken met de **post-initiële masteropleidingen** in het hbo en wo en sommige voltijdse hbo-masters. Deze worden door de overheid bekostigd als er een duidelijke maatschappelijke noodzaak voor is – zoals het CDA ook noemt als het gaat om de sectoren: **techniek, zorg en onderwijs**.
- Onderzoek of dergelijke post-mbo-trajecten zich lenen voor het kunnen doen 'met **eenheden die een civiel effect** hebben', ook als ze worden bekostigd. Deze **certificaten** kunnen dan eventueel ook worden gebruikt voor het verlenen van vrijstellingen bij bepaalde Ad-opleidingen.